

Söylem Çatışması ve İtibar Savaşı: North Country Filminde Stratejik Gürültü Kavramı

Discourse Conflict and Reputation War: The Concept of Strategic Noise in the Film North Country

ÖZET

İletişim biliminin temel kavramlarından olan "gürültü", klasik modellerde genellikle iletişim sürecinin etkililiğini bozan, teknik ve kasıtsız bir engel olarak tanımlanmaktadır; ancak bu tanım, iletişim kanallarının bir iktidar mücadelesi alanına dönüştüğü ve mesajların kasıtlı olarak sabote edildiği durumları açıklamakta yetersiz kalmaktadır. Bu araştırmanın temel amacı, gürültü kavramının bu "masumiyetini" sorgulamak ve onu, egemen bir söylemi korumak amacıyla karışıt bir sesi susturmaya yönelik kasıtlı, politik ve çok boyutlu bir "stratejik silah" olarak yeniden kavramsallaştırmaktır. Bu amaç doğrultusunda, Amerika'daki ilk toplu cinsel taciz davasının gerçek hikayesine dayanan 2005 yapımı North Country filmi, nitel araştırma yaklaşımı çerçevesinde eleştirel bir vaka analizi olarak incelenmiştir. Filmdeki kilit sahneler, nitel içerik analiziyle tematik olarak kodlanmış, ardından Eleştirel Söylem Analizi (CDA) ile bu temaların altında yatan iktidar ilişkileri yorumlanmıştır. Araştırmanın bulguları, "stratejik gürültü"nin üç temel boyutta işlediğini ortaya koymuştur: Psikolojik gürültü, sistematik yıldırma (mobbing) eylemleriyle kurbanın direncini kırmayı hedeflerken; semantik gürültü, karakter suikastı stratejileriyle mesajın anlamını çarpıtarak kaynağın meşruiyetini yok etmiştir; son olarak sosyal gürültü, Foucault'cu "dışlama usulleri" çerçevesinde, kurbanı sosyal olarak tecrit ederek sesini duyulmaz kılmıştır. Bu bulgular ışığında çalışma, gürültünün sadece teknik bir arıza değil, aynı zamanda bir iktidar mücadelesinde kullanılan çok boyutlu bir silah olduğunu kanıtlamakta ve iletişim bilimleri literatürüne, iletişimin karanlık yüzünü analiz etmek için kullanılabilecek "stratejik gürültü" adında yeni ve işlevsel bir analitik model sunarak özgün bir katkı sağlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Stratejik Gürültü, İktidar, Söylem, Karakter Suikastı, North Country

ABSTRACT

One of the fundamental concepts in communication science, "noise," is typically defined in classical models as a technical and unintentional obstacle that disrupts the effectiveness of the communication process; however, this definition falls short of explaining situations where communication channels become an arena of power struggle and messages are deliberately sabotaged. The primary aim of this research is to question the "innocence" of the concept of noise and to reconceptualize it as a deliberate, political, and multidimensional "strategic weapon" aimed at silencing opposing voices in order to protect a dominant discourse. To this end, the 2005 film North Country, based on the true story of the first mass sexual harassment lawsuit in the United States, was examined as a critical case study within a qualitative research approach. Key scenes in the film were thematically coded using qualitative content analysis, and then the underlying power relations of these themes were interpreted using Critical Discourse Analysis (CDA). The findings of the research reveal that "strategic noise" operates in three fundamental dimensions: Psychological noise aims to break the victim's resistance through systematic harassment (mobbing) actions; semantic noise distorts the meaning of the message through character assassination strategies, thereby nullifying the source's legitimacy; Finally, social noise, within the framework of Foucauldian "methods of exclusion," silences the victim by socially isolating them. In light of these findings, the study proves that noise is not merely a technical malfunction but also a multidimensional weapon used in power struggles. It makes an original contribution to communication science literature by offering a new and functional analytical model called "strategic noise" that can be used to analyze the dark side of communication.

Keywords: Strategic Noise, Power, Discourse, Character Assassination, North Country

GİRİŞ

İletişim, insanların günlük yaşamının merkezinde yer alır ve yalnızca teknik bir bilgi transferi değil, içinde yaşadığımız toplumu ve kültürü anlamamız için hayati bir alandır. Nitekim iletişim olmaksızın herhangi bir kültürün varlığını sürdürmesi imkânsızdır (Fiske, 2003, s. 16). Ancak iletişim pratikleri, yüz yüze sohbetlerden televizyon yayınlarına kadar çok çeşitli biçimler alırken, bu süreçlerin toplumsal dinamikleri nasıl yansıttığı ve dönüştürdüğü sorusu büyük önem taşımaktadır. Özellikle iş hayatı gibi güç hiyerarşilerinin belirgin olduğu

Ramazan Furkan Kaya¹
Kainat Özpölat²

How to Cite This Article

Kaya, R. F. & Özpölat, K. (2026). Söylem çatışması ve itibar savaşı: North country filminde stratejik gürültü kavramı. *International Social Mentality and Researcher Thinkers Journal*, (Issn:2630-631X) 12(2), 267-278. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.19264036>

Arrival: 26 January 2026
Published: 27 March 2026

Social Mentality And Researcher Thinkers is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.

¹ Yüksek Lisans Öğrencisi, Fırat Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İletişim Bilimleri, Elazığ, Türkiye. ORCID: 0009-0005-5083-4809

² Doç. Dr., Fırat Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Resim-İş Eğitimi Anabilim Dalı, Elazığ, Türkiye. ORCID: 0009-0005-5083-4809

alanlarda, iletişim genellikle toplumsal eşitsizliklerin, baskının ve ideolojik denetimin en görünür olduğu yerdir. Bu çalışma, Amerika'nın çalışma alanlarında yasal olarak kaydedilen ilk cinsel taciz davasının hikayesini anlatan 2005 yapımı North Country filmini merkeze almaktadır.

Film, kadın karakter Josey Aimes'in işyerinde maruz kaldığı ayrımcılığı ve yıldırma eylemlerini gözler önüne sererek, izleyicilere cinsel taciz, hukuki mücadele ve toplumsal cinsiyet eşitsizliği gibi kritik sosyal konular üzerine düşünme fırsatı vermektedir. Bu nedenle, bu çalışma, iletişim araçları ve pratikleri üzerinden işleyen toplumsal iktidarın görünmez mekanizmalarını açığa çıkararak, iletişim bilimleri alanındaki tartışmalara yeni ve eleştirel bir boyut katmayı hedeflemektedir.

İletişim araştırmalarının erken safhalarında geliştirilen doğrusal modeller, iletişimi gönderen ile alıcı arasındaki bir bilgi akışı süreci olarak ele alırken, bu akışı sekteye uğratan her türlü istenmeyen etkiyi "gürültü" olarak tanımlamıştır. Klasik Shannon ve Weaver modeline göre gürültü, sinyalin iletimini bozan bir parazit işlevi görür ve sonuçta anlamın bozulmasına yol açar (Fiske, 2003, s. 24). Oysa, bir mesajın kasıtlı olarak çarpıtıldığı, bir sesin susturulmaya çalışıldığı veya kaynağın itibarının zedelendiği durumlarda, gürültü yalnızca bir aksaklık olmaktan çıkar, aktif bir kontrol ve güç uygulama aracına dönüşür (Moore vd., 2024, s. 1). Bu çalışmanın temel sorunsalı, Josey Aimes'in maden ocağında deneyimlediği gibi, karalama, iftira atma, dışlama ve hakaret gibi eylemlerin, iletişim teorisindeki nötr "gürültü" kavramıyla izah edilememesidir. Bu tür eylemler, mağduru tecrit etmeyi, itibarını tamamen yok etmeyi ve onu teslim olmaya zorlamayı hedefleyen, bilinçli bir stratejiyle tasarlanmış yıldırma taktikleridir. Dolayısıyla, bu çalışmanın ana gayesi, gürültü kavramının "masumiyetini" sorgulamak ve onun, toplumsal ve kurumsal hiyerarşilerdeki bir gücü ya da ayrıcalığı sürdürmek amacıyla stratejik olarak üretilmiş bir "silah" olduğunu kanıtlamaktır.

Bu kuramsal ve pratik sorunu ele almak amacıyla, nitel araştırma yaklaşımları, bilhassa eleştirel söylem analizi ve nitel içerik analizi yöntemleri kullanılacaktır. Söylem, görünüşün aksine, iktidar ile arzu arasındaki tehlikeli ilişkiyi daima açığa çıkarma potansiyeline sahiptir. Michel Foucault, söylemin potansiyel gücünü ve risklerini önlemek amacıyla her toplumda denetim altında tutulduğunu, ayıklanarak örgütlendiğini açıkça ifade eder (Foucault, 1987, s. 23). Bu denetim mekanizması, esasen çalışmamızın merkezindeki gürültünün bir susturma enstrümanı olarak işlev gördüğüne işaret etmektedir.

Çalışmanın analiz bölümü, filmdeki işyeri ve mahkeme salonu sahnelerinden elde edilen veriler ışığında, kasıtlı olarak üretilen bu stratejik gürültüyü üç ana kategori altında inceleyecektir: Kaynağın (Josey'nin) psikolojik direncini ve motivasyonunu hedef alan yıldırma faaliyetleri olarak psikolojik gürültü; gerçeği bulandıran yaftalamalar ve çarpıtmalar olarak semantik gürültü; ve diğer işçilerin dışlayıcı tavırları ve sessiz kalmalarıyla ortaya çıkan sosyal gürültü. Bu çok boyutlu çözümleme sayesinde, North Country filminin, iletişimin bir "anlaşma" zemininden, "itibar suikastı" ve karalama yoluyla bir "itibar savaşı" alanına nasıl dönüştüğünü gösteren çarpıcı bir vaka incelemesi olduğu savunulacaktır.

KURAMSAL ÇERÇEVE

İletişim Modellerinde Bir Engel Olarak "Gürültü" Kavramı

İletişimin doğruluk ve etkinlik temelinde incelendiği "süreç okulu" yaklaşımının temelini, Claude Shannon ve Warren Weaver'ın 1949 yılında yayımladıkları Matematiksel İletişim Kuramı oluşturmaktadır. Temel olarak İkinci Dünya Savaşı sırasında Bell Telefon Laboratuvarları'ndaki mühendislik kaygılarından doğan bu doğrusal model, iletinin kaynaktan hedefe en verimli biçimde nasıl aktarılacağına odaklanmıştır (Fiske, 2003, s. 21). Modelde, Enformasyon Kaynağı tarafından seçilen iletinin, Aktarıcı aracılığıyla sinyale dönüştürülüp Kanal üzerinden gönderilmesi süreci tanımlanır. Bu teknik süreçte, Kaynağın niyeti dışında sinyale eklenen ve iletinin kusursuz aktarımını bozan her şey "gürültü" olarak adlandırılır. Shannon ve Weaver, bu sorunsalı "A Düzeyi" (teknik sorunlar) olarak sınıflandırmışlardır (Fiske, 2003, s. 22). A Düzeyi gürültüye örnek olarak, telefon kablolarındaki hisirt (parazit), radyo sinyalindeki statik parazit veya televizyon ekranındaki "karlanma" gibi fiziksel ortamda ortaya çıkan sinyal bozulmaları gösterilebilir. (Shannon ve Weaver, 1964, s. 8) Bu yaklaşım, gürültüyü basitçe iletilen enformasyon miktarını sınırlayan ve sinyalin doğru bir şekilde alınmasını güçleştiren teknik bir "sinyal kaybı" olarak ele alır. Dolayısıyla, Shannon ve Weaver modelindeki gürültü, niyetten ve ideolojiden arındırılmış, pasif bir engeldir; oysa bu çalışmanın odaklandığı toplumsal mücadele alanlarında gürültü, tam da bu unsurlarla yüklü aktif bir eyleme dönüşmektedir.

Elbette süreç okulu, gürültü kavramının yalnızca bu mekanik arızalarla (A Düzeyi) sınırlı kalmadığını, aynı zamanda anlama dair sorunları da kapsayacak şekilde genişletilmesi gerektiğini kısa sürede kabul etmiştir. Bu genişleme, iletilen simgelerin amaçlanan anlamı ne kadar kesin ilettiğiyle ilgili olan "B Düzeyi" (anlamsal sorunlar) sorununu da kapsar (Shannon ve Weaver, 1964, s. 24). Shannon ve Weaver, bu anlamsal sorunlarla başa çıkmak için modele "anlamsal alıcı" adını verdikleri bir kutu eklenmesi gerektiğini öne sürmüşlerdir; zira

bu düzeyde, Kaynak tarafından istenmeyen anlam bozulmaları kaçınılmaz olarak Alıcı'yı etkilemektedir (Shannon ve Weaver, 1964, s. 24). John Fiske, gürültünün sadece fiziksel kanalda ortaya çıkan bozulma olmadığını kabul ederek, bunun niyet edilen sinyalin doğru biçimde yeniden kodlanmasını güçleştiren her şeyi ifade edecek biçimde genişlediğini belirtir (Fiske, 2003, s. 23). Bu geniş tanım dahilinde, iletişim sürecini engelleyen zihinsel ve çevresel faktörler de yer alır. Sürecin işlediği fiziksel ortamdan kaynaklanan engeller "çevresel gürültü" olarak tanımlanırken, alıcının kendi önyargıları, duygusal durumu veya dikkatsizliği gibi içsel faktörler ise "psikolojik gürültü" olarak kavramsallaştırılır (Fiske, 2003, s. 24). Ancak bu klasik kavramsallaştırmada, ister teknik (A Düzeyi), ister anlamsal (B Düzeyi) olsun, gürültü iletişimin doğruluğunu ve etkililiğini azaltan, Kaynak tarafından kasıtlı olarak gönderilmeyen bir sapma olarak kalmaya devam eder (Shannon ve Weaver, 1964, s. 18). Bu noktada, gürültüyü iletişim sürecinin bir "hatası" olarak gören yaklaşımdan, onu bizzat iletişimsel bir "eylem" – hatta bir saldırı eylemi – olarak gören bir yaklaşıma geçmek zorunlu hale gelmektedir.

İşte bu nötr ve mekanik temelli gürültü tanımı, iletişim süreçlerinin politik ve düşmanca olduğu durumları analiz etme yeteneği açısından eleştirel bir boşluk barındırmaktadır. Gürültü, North Country filmindeki gibi bir bağlamda, teknik bir kayıp ya da anlamsal bir kaza değil, hedef alınan kişinin mesajını ve itibarını sabote etmeyi amaçlayan stratejik bir tahakküm aracıdır. Bu tür eylemler, bir bireyin kamu imajını veya itibarını zedelemeyi hedefleyen ve açıkça iletişimsel bir olgu olan karakter suikastı (Character Assassination - CA) ile yakından ilişkilidir. Karakter suikastı, iftira, yalan yayma, alay etme ve yıldırma gibi taktikleri kullanarak hedefi olumsuz bir ışık altında göstermeyi amaçlayan etik dışı veya yasa dışı uygulamaları içerir (Moore vd., 2024, s. 1). Bu kasıtlı saldırılar, belirsizlik yaratma, muhalefeti susturma ve mevcut güç yapısını koruma arzusu gibi açık motivasyonlara dayanır (Foucault, 1987, s. 23). Bu nedenle, bu tür bilinçli eylemleri, iletişim etkinliğini artırmaya odaklanan geleneksel modelin gözünde sadece "başarısızlık" ya da "kaza" olarak görmek, eylemin politik ve şiddet içeren doğasını göz ardı etmektedir. Nitekim Foucault'nun işaret ettiği gibi, söylemin üretimi her toplumda, potansiyel tehlikesini önlemek amacıyla "dışlama usulleriyle" denetlenmiş, ayıklanmış ve yeniden paylaştırılmıştır. Bu bağlamda, Josey Aimes'e yönelik karalama kampanyaları, onun mesajının toplumsal alanda kabul görmesini engellemeyi hedefleyen bir dışlama usulüdür. Öyleyse, klasik iletişim kuramının nötr, teknik tanımları, kasıtlı iftira, karalama ve sistematik yıldırma eylemlerini, yani iletişimsel şiddeti, salt teknik aksaklıklar olarak görme hatasına düşer. Bu durum, bizi şu temel sorularla baş başa bırakmaktadır: Gürültü kasıtlı olarak üretilirse ne olur ve bu eylemler modern iletişim kuramı içinde nasıl kavramsallaştırılmalıdır? Bu sorulara verilecek yanıt, iletişim teorisinin sınırlarını genişletme potansiyeli taşımaktadır.

Gürültünün Stratejik Bir Silaha Dönüşümü: İşyerinde Yıldırma (Mobbing)

Klasik iletişim modellerinin teknik ve nötr "gürültü" tanımının açıklamakta yetersiz kaldığı kasıtlı iletişimsel şiddet alanı, özellikle işyeri ortamlarında mobbing (yıldırma) olgusuyla çarpıcı bir görünürlük kazanmaktadır. Mobbing, bir bireyin itibarına, dürüstlüğüne ve mesleki yeterliliğine yönelik saldırıları içeren duygusal bir saldırı olarak tanımlanır. Bu sistematik süreç, kurbanın rızası dışında veya isteğiyle işyerinden ayrılmasını sağlamak amacıyla, sürekli ve kötü niyetli bir zorlama girişimi olarak tasarlanmıştır (Davenport, Schwartz & Elliott, 1999, s. 41). Mobbing, rastgele bir çatışma olmaktan ziyade, saldırganın (veya grubun) kendi konumunu kaybetme korkusu ya da statü kazanma arzusu gibi bireysel motivasyonlarla yürüttüğü, hedefi sindirmeye yönelik kasıtlı bir taktik ve politik amaçlı bir iletişim silahıdır (Moore vd., 2024, s. 2). Başka bir deyişle mobbing, iletişim kanallarını kasıtlı olarak "gürültüyle" doldurarak, istenmeyen bir sesi bastırmak ve böylece kurum içindeki mevcut iktidar düzenini korumak için kullanılan stratejik bir iletişim yönetimi biçimidir.

Mobbingin doğasında var olan davranışlar, bu sürecin iletişim kanallarını kasıtlı olarak sabote etme üzerine kurulduğunu açıkça gösterir. Bir çalışanın sosyal ilişkilerini hedef alarak onu yalnızlaştırmak, hakkında asılsız dedikodular yayarak itibarına saldırmak veya kararlarını sürekli sorgulayarak özgüvenini sarsmak gibi eylemler, bunun en somut örnekleridir. Bu eylemler, teknik bir arıza değil, hedef kişinin profesyonel ve sosyal alanda var olma çabasını baltalamayı amaçlayan kasıtlı "gürültü yaratma" stratejileridir. Örneğin, bir çalışanın mesleki yeterliliğini sürekli küçük düşürmek, anlamlı görevlerini elinden almak veya işini yapması için hayati önem taşıyan bilgileri kasıtlı olarak gizlemek, onun mesajının ve yetkinliğinin ciddiye alınmasını doğrudan engeller (Davenport, Schwartz & Elliott, 1999, s. 144). Bu karalama taktikleri, hedef kişinin karakterini ve değerlerini tahrir ederek halkın gözündeki saygınlığını yok etmeyi amaçlayan "karakter suikastı" (character assassination) stratejileriyle birebir örtüşmektedir. Nitekim, karakter saldırıları, anonim yalanlar, isim takma ve hatta akıl hastalığı isnat etme gibi taktikleri içerebilir (Moore vd., 2024, s. 2). Michel Foucault'nun işaret ettiği gibi, söylem yalnızca baskı sistemlerini açıklayan bir olgu değil, aynı zamanda uğruna mücadele edilen bir erktir (Foucault, 1987, s. 24). Bu açıdan bakıldığında, mobbing ve karakter suikastı gibi stratejik saldırılar,

Foucault'nun "dışlama usulü" dediği şeyin ta kendisidir; amaç, rahatsız edici bir sesi (söylemi) daha doğmadan gürültüyle boğmaktır.

Bu kasıtlı karalama ve dedikodu eylemleri, iletişim modeline göre, alıcının Kaynak hakkındaki algısını bilinçli olarak bozmayı amaçlayan güçlü bir psikolojik gürültü inşa eder. Bu tür saldırılar, hedefi itibarsızlaştırmak, kafa karıştırmak ve izole etmek üzere tasarlanmış olup, toplumsal alanda itibarın ve güvenilirliğin kasıtlı yıkımını içerir (Moore vd., 2024, s. 1). Bu durum, geleneksel iletişim teorisinin nötr "gürültü" anlayışına köklü bir eleştiri getirmemizi gerektirir. Geleneksel yaklaşımlar, gürültüyü genellikle bir telefon hattındaki hışırtı gibi teknik bir arıza olarak tanımlar. Oysa mobbing eylemleri, iletinin doğruluğunu artırmayı değil, tam tersine kurbanın mesajını tamamen değersizleştirmeyi amaçlar; bu da mobbingi bir kontrol ve boyun eğdirme mekanizması yapar. Bu çerçevede, Shannon ve Weaver'ın modelinde ihmal edilen bu kasıtlı eylemler, gürültüyü tesadüfi bir engel olmaktan çıkarıp, psikolojik, sosyal ve anlamsal sonuçları olan bir stratejik silaha dönüştürmektedir. Bu nedenle bu çalışma, mobbing ve karakter suikastı pratiklerini "stratejik gürültü" olarak kavramsallaştırarak, iletişim teorisinin göz ardı ettiği bu karanlık alana eleştirel bir mercek tutmayı hedeflemektedir.

İktidarın Söylemi ve Söylemin Gürültüsü: Foucault'cu Bir Bakış

Klasik iletişim modelleri gürültüyü teknik bir arıza olarak ele alırken, Michel Foucault'nun felsefi yaklaşımı konuyu tamamen farklı bir zemine taşır. Foucault, iktidarın sadece yasaklamakla kalmayıp, aynı zamanda "doğru" kabul edilen bilgiyi sürekli üreterek kendi meşruiyetini kurduğunu savunur (Foucault, 1987, s. 29). Dolayısıyla söylem, basitçe düşünceleri taşıyan bir kanal değil, kimin sesinin duyulacağını ve kimin sesinin bastırılacağını belirleyen politik bir güç aracıdır. Bu söylem rejimleri, dilsel süreçler aracılığıyla bir davranış ya da düşünceyi "normal" olarak tanımlar, iktidarın gücünün, normun içinde görünmez hale gelmesini sağlar. Bireyin toplumsal kimliği, bu söylemler tarafından oluşturulur ve sürdürülür; bu nedenle, kimin neyi söyleyebileceği, basit bir iletişim hakkından öte, bir iktidar sorunudur.

İktidar, kendi düzenini korumak amacıyla, yerleşik normları tehdit eden karşıt sesleri aktif olarak denetlemek ve dışlamak zorundadır. Foucault'ya göre bu denetim, söylemin potansiyel tehlikesini önlemek için tasarlanmış "dışlama usulleriyle" işler (Foucault, 1987, s. 23). Bu usuller, basitçe kimin konuşup kimin konuşamayacağını belirleyen yasakları ve daha da önemlisi, hangi sözün "doğru" ve "akılcı", hangi sözün ise "saçmalık" veya "gürültü" olarak kabul edileceğini tanımlayan bir "doğruluk istencini" içerir (Foucault, 1987, s. 27). Bu sistem, mevcut söylem düzenini tehdit eden her türlü karşı-söylemi daha en başından itibarsızlaştırarak etkisiz hale getirir ve susturur.

North Country filmindeki Josey Aimes'e karşı yürütülen düşmanca kampanya, ataerkil maden kültürünü koruyan bu söylemsel dışlama mekanizmasının doğrudan bir uygulamasıdır. Josey'nin "ahlaksız kadın" veya "sorun çıkaran" gibi yaftalamalarla etiketlenmesi, onun davasının hukuki gerçekliğini tartışmak yerine, karakterini hedef alarak onu güvenilir bir anlatının içine hapsetme stratejisidir. Bu sistematik karalama eylemi, Josey'nin hakikatini içeren mesajının kamusal alanda duyulmasını engelleyen ve onu önemsizleştiren bir "söylemsel gürültü" yaratır. Bu strateji, Foucault'nun belirttiği gibi, mesajın içeriğini değil, bizzat söyleyenin meşruiyetini sorgulayarak onu politik olarak değersizleştirir. Dolayısıyla, Josey'nin sesini boğma çabaları basit bir yanlış anlama değil, iktidarın kendi düzenini korumak amacıyla kasıtlı olarak ürettiği stratejik bir iletişim silahıdır.

Analiz Modeli: Stratejik Gürültünün Boyutları

Bu çalışma, önceki bölümlerde sunulan teorik tartışmaları bütünleştirerek, gürültüyü kasıtlı bir "iletişimsel sabotaj" eylemi olarak ele alan özgün bir analitik model önermektedir. Klasik gürültü tanımının yetersizliğinden yola çıkan bu model, mobbing pratikleri ve Foucault'cu iktidar analizlerinden beslenerek "stratejik gürültüyü" üç temel boyutta kavramsallaştırır. North Country filminin analizi, bu üç boyut çerçevesinde yürütülecektir:

Psikolojik Gürültü: Doğrudan kaynağın (Josey'nin) direncini kırmaya yönelik, mobbing literatüründe tanımlanan sistematik yıldırma, tehdit ve taciz eylemlerini ifade eder. Amaç, hedefi psikolojik olarak yıpratarak mesajını iletme kapasitesini yok etmektir.

Semantik Gürültü: Mesajın anlamını kasıtlı olarak çarpıtan ve değersizleştiren söylemsel saldırıları kapsar. Josey'nin karakterine yönelik "ahlaksız kadın" gibi yaftalamalar ve iftiralar, bir "karakter suikastı" stratejisi olarak, mesajın içeriğini değil, bizzat söyleyenin meşruiyetini hedef alır.

Sosyal Gürültü: Foucault'nun "dışlama usulleri" çerçevesinde, kaynağı topluluk içinde izole ederek sesini duyulmaz kılan pratikleri tanımlar. Diğer işçilerin Josey'i yalnız bırakması veya onunla konuşmayı reddetmesi, onu sosyal olarak tecrit ederek söylem alanının dışına iten bir susturma eylemidir.

Bu üç boyutlu "stratejik gürültü" modeli, North Country filmindeki kilit sahneleri analiz etmek için bir mercek görevi görecek ve iletişimin, bir iktidar mücadelesi alanında nasıl bir silaha dönüşebileceğini somut bir şekilde ortaya koyacaktır.

YÖNTEM

Bu araştırmanın metodolojik temelini, bir olgunun sayısal verilerle sıklığını ölçmekten ziyade, o olgunun altında yatan anlamları, süreçleri ve iktidar ilişkilerini derinlemesine keşfetmeyi amaçlayan nitel bir yaklaşım oluşturmaktadır. Bu doğrultuda, araştırma deseni olarak, belirli bir fenomeni kendi gerçek yaşam bağlamı içinde bütüncül bir şekilde ele almayı sağlayan eleştirel vaka analizi belirlenmiştir. Bu desen, North Country filmi, bu çalışmanın teorik argümanlarını somutlaştıran ve test eden zengin bir "vaka" olarak konumlandırır.

Bu araştırmanın birincil veri kaynağını, 2005 yapımı North Country filmi oluşturmaktadır. Verilerin analizinde ise, dilin ve iletişimin ideolojik işlevlerini ve güç ilişkilerini deşifre etmeyi hedefleyen Eleştirel Söylem Analizi (CDA) birincil çerçeve olarak kullanılmıştır. Bu yöntem, filmdeki diyalogları ve eylemleri, birer "stratejik gürültü" üretme eylemi ve birer tahakküm aracı olarak incelememize olanak tanımıştır.

North Country filminin bu çalışma için bir "vaka" olarak seçilmesi tesadüfi değildir. Filmin, Amerika'da işyerinde yasal olarak kayıtlara geçen ilk toplu cinsel taciz davası olan Jenson v. Eveleth Taconite Co. davasının gerçek hikayesine dayanması, ona stratejik bir önem atfetmektedir (Korzec, 2007, s. 304). Film, ana karakter Josey Aimes üzerinden kurumsal yıldırma (mobbing) ve cinsel taciz pratiklerini çarpıcı ve çok katmanlı bir biçimde işleyerek, bu çalışmanın teorik argümanları için ideal bir eleştirel vaka sunar. Maden ortamının kirli, gürültülü ve ataerkil bir kültürü temsil etmesi, filmdeki düşmanca eylemlerin, cinsel tacizin romantizm ya da cinsel arzuya değil, erkeklerin kadınlar üzerindeki gücü ve kontrolüyle ilgili olduğu gerçeğini vurgulamasını sağlar. Dolayısıyla bu vaka, teorik çerçevede tartışılan "stratejik gürültü" modelinin ve Foucault'cu söylem mekanizmalarının, mağduru susturma ve mesajının meşruiyetini engelleme pratikleri aracılığıyla pratikteki işleyişini ortaya çıkarmak için mükemmel bir zemin sağlamaktadır.

Analiz süreci, Kuramsal Çerçeve bölümünde geliştirilen üç boyutlu "stratejik gürültü" modeline dayanarak, iki temel aşamada yürütülmüştür:

Tematik Kodlama: İlk aşamada, filmdeki kilit sahneler, nitel içerik analizi tekniğiyle incelenmiştir. Bu süreçte, diyaloglar ve eylemler, "stratejik gürültü" modelinin üç temel boyutuna göre tematik olarak kodlanmıştır: Psikolojik Gürültü, Semantik Gürültü ve Sosyal Gürültü.

Eleştirel Yorumlama: İkinci aşamada, bu kodlanan temalar Eleştirel Söylem Analizi ile derinlemesine yorumlanmıştır. Bu yorumlama sürecinde, "Bu gürültü kimin iktidarını korumayı amaçlıyor?", "Hangi söylemsel stratejilerle karşı tarafın sesi susturuluyor?" ve "Bu iletişimsel sabotaj, hangi toplumsal normları meşrulaştırıyor?" gibi eleştirel sorulara yanıt aranmıştır.

Bu iki aşamalı süreç, filmdeki "söylem çatışmasını" ve "itibar savaşını" hem sistematik bir şekilde kategorize etmeyi hem de bu çatışmanın altında yatan iktidar dinamiklerini bütünlüklü bir şekilde ortaya koymayı hedeflemiştir.

BULGULAR VE ANALİZ

Psikolojik Gürültü: Sistematik Yıldırma ve Taciz Eylemleri

Psikolojik gürültü, iletişim sürecinde mesajın algılanmasını, kodlanmasını veya yorumlanmasını engelleyen zihinsel ya da duygusal durumları ifade eder. North Country filminde, Josey Aimes'e uygulanan sistematik taciz eylemleri, bu psikolojik gürültünün kasıtlı olarak üretilmesi ve Josey'nin hak arama söyleminin (mesajının) etkinliğini yok etme stratejisi olarak işlev görmesi açısından incelenmiştir. Bu eylemler, modern işyeri literatüründe detaylıca incelenen mobbing sendromunun temel unsurlarıyla örtüşmektedir.

Sistematik Yıldırma ve Hedefin İletişimsel Yetersizliği

Filmde Josey'ye yönelik taciz eylemleri, tekil ve rastgele olaylar olmaktan ziyade, hedefi yıpratmayı, onu itibarsızlaştırmayı, kafasını karıştırmayı, sindirmeyi, tecrit etmeyi ve boyun eğmeye zorlamayı amaçlayan sürekli, çoklu ve sistematik bir model izlemektedir. Bu davranışlar, mobbing literatüründe "duygusal istismar" olarak tanımlanan, cinsel veya ırksal içerikle sınırlı olmayan, ancak başkalarından itaat alma amacıyla yönlendirilen düşmanca sözlü ve sözsüz davranışları içerir (Davenport, Schwartz & Elliott, 1999, s. 24).

Örneğin, Josey'nin dolabına yapılan müstehcen çizimler ve onun portatif tuvalette kilitli bırakılması gibi eylemler, Josey'yi fiziksel olarak tehlikeli veya küçük düşürücü durumlara sokan saldırılar kategorisine girmektedir. Bu tür eylemler, Leymann'ın mobbing eylemleri tipolojisinde yer alan, bir kişinin profesyonel ve yaşam durumunun kalitesine yönelik doğrudan saldırılar kapsamında değerlendirilebilir; örneğin, kişinin benlik saygısını etkileyen görevlerin verilmesi veya kişiyi itibarsızlaştırmak amacıyla niteliklerinin çok ötesinde işler verilmesi gibi davranışlarla aynı amaca hizmet etmektedir (Davenport, Schwartz & Elliott, 1999, s. 37). Bu kasıtlı eylemlerin temel hedefi, Josey'nin özgüvenini sarsmak ve kendi algılarını sorgulamasına neden olacak yoğun bir duygusal baskı yaratmaktır. Bu durum, kişinin özgüvenini yitirmesine neden olarak, onun işyerindeki eşitlik ve adalet taleplerini dile getirme kapasitesini, yani iletişimsel etkinliğini, sistematik bir biçimde zayıflatır.

Dışlama ve Karakter Suikastı Mekanizması

Filmde doğrudan gösterilmese de, davanın dayandığı gerçek olaylarda Lois Jenson'ın arabasının lastiklerinin patlatılması gibi eylemler (Korzec, 2007, s. 322), psikolojik gürültünün işyeri sınırlarını aşarak kurbanın kişisel yaşam alanına nasıl taşındığını göstermektedir. Bu tür bir eylem, sadece maddi zarar vermeyi değil, aynı zamanda kurbanın güvenliğini tehdit ederek ve gündelik hayatını sabote ederek, maruz kaldığı düşmanlığın hayatının her alanında devam ettiğine dair net bir mesaj verir. Bu, tacizin sistematik ve çok boyutlu bir saldırı olduğunu kanıtlamaktadır.

Fotoğraf 1: North Country (2005) Filminden Bir Sahne.

Kaynak: IMDB

Bu sistematik taciz, Josey'nin karakter suikastına uğratılmasının da bir parçasıdır. Mobbing, kurbanı "suçlu" olarak göstermeyi ve zorla işten ayrılmasını sağlamayı amaçlar, bu ayrılma sanki kurbanın kendi tercihiymiş gibi gösterilir. Josey'ye uygulanan psikolojik gürültü (cinsel taciz, aşağılama, şiddet tehdidi), Josey'nin zaten toplum tarafından "sorunlu" olarak algılanan (bekar anne, taciz kurbanı) kimliğini pekiştirerek, onun şikayetlerinin ciddiyetini azaltmayı hedefler. Filmde, Josey'nin bir erkek tarafından tehdit edilmesi ve "Lanet olası Josey, kuralları öğreneceksin! Sana zorla öğretmem gerekse bile." gibi ifadelerle saldırganlığa maruz kalması, bu sistematik sindirmenin açık bir kanıtıdır. Bu sözel ve eylemsel şiddet, Josey'nin söyleminin içeriği ne olursa olsun, dinleyici kitlesi (iş arkadaşları, mahkeme, toplum) nezdinde onun güvenilirliğini ve rasyonelliğini sorgulatmayı amaçlayan psikolojik gürültü üretir. Bu durum, Josey'nin mesajının aktarılmasını zorlaştıran bir iletişimin başarısızlığına yol açma eğilimindedir.

Sonuç olarak, Josey'ye yönelik bu eylemler, mobbingin beş aşamasından (çatışma, saldırgan eylemler, yönetim katılımı, damgalanma, kovulma) oluştuğu süreçte, Josey'nin "zor" veya "akli dengesiz" olarak

damgalanmasına yol açan dördüncü aşamayı destekleyen psikolojik yıpratma araçlarıdır. Psikolojik gürültünün bu yoğunluğu, Josey'nin mantıklı ve güçlü bir ses olarak algılanmasını engellerken, erkek egemen işyerindeki hiyerarşik iktidarın dilsel ve eylemsel araçlarla nasıl sürdürüldüğünü göstermektedir. Josey'nin maruz kaldığı duygusal sıkıntı, travma sonrası stres bozukluğunu tetikleyebilir ve kovulmasından sonra bile şiddetlenerek devam edebilir. Bu da, tacizin Josey'nin iletişim yeteneğini ve akli huzurunu hedef alan stratejik bir gürültü aracı olarak kullanıldığını kanıtlamaktadır.

Semantik Gürültü: Karalama ve Söylemsel Saldırılar

Semantik gürültü, bir iletişim sürecinde, kullanılan dilin, göstergelerin veya simgelerin karmaşık ya da kültürel nedenlerle çarpıtılması sonucu mesajın anlamının bozulmasıdır (Fiske, 2003, s. 24). North Country filminde, Josey Aimes'e karşı yürütülen "stratejik gürültü"nin bu boyutu, mesajın içeriğini (cinsel tacizin varlığını) değil, bizzat mesajı iletenin meşruiyetini hedef alan ve anlamı tamamen çarpıtan bir karakter suikastı (Character Assassination - CA) stratejisi olarak işlev görmektedir.

Karalama Stratejisi

Josey Aimes'in davasında, savunma avukatlarının uyguladığı merkezi strateji, şikâyetlerin temelini oluşturan olayların ciddiyetini tartışmaktan ziyade, Josey'nin kişisel niteliklerini, dürüstlüğü ve ahlaki duruşunu kasıtlı olarak tahrip etmeye odaklanmıştır. Karakter suikastı (CA), bir kişinin itibarını, bütünlüğünü ve değerlerini kasıtlı ve kötü niyetli bir şekilde yok etme eylemidir (Moore vd., 2024, s. 1). Bu, saldırının, fikirlerin veya davanın esasının aksine, bireyin kendisine yönelik olduğu anlamına gelir.

Film ve gerçek dava kayıtları, bu saldırının, Josey'ye yönelik "ya delisin ya da ahlaksızsın" anlamına gelen "nuts and sluts defense" (deli ve ahlaksız kadın savunması) üzerinden yürütüldüğünü göstermektedir. Bu savunmanın amacı, Josey'nin yaşadıklarını ya hayal ettiğini (deli/nuts) ya da davranışlarıyla kendisinin davetiye çıkardığını (ahlaksız/sluts) ima etmektir (Wulandari vd., 2022, s. 1452). Böylece, Josey'ye yönelik taciz eylemlerinin sistemik bir sorun olduğu mesajı, göndericinin (Josey'nin) güvensiz ve ahlaksız olduğu söylemiyle çarpıtılarak semantik gürültüye dönüştürülmüştür. Bu taktik, kurbanları zorbalık, sindirme ve korkutma yoluyla davadan vazgeçmeye zorlamayı amaçlamaktadır.

Mahkeme Salonu: Geçmişin Silah Olarak Kullanılması

Fotoğraf 2: North Country (2005) Mahkeme Sahnesi

Kaynak: IMDB

Semantik gürültünün en yoğun yaşandığı anlar, mahkeme salonunda avukatların Josey'nin kişisel geçmişini agresif bir şekilde sorguladığı sahnelerdir. Savunma avukatları, çapraz sorgulamalar sırasında Josey'nin itibarını sarsmak amacıyla onun özel hayatına dair detayları, hatta oğlunun babasının kimliğini tespit etmeye yönelik tıbbi kayıtlarını dahi talep etmişlerdir. Josey'nin davasıyla hiçbir ilgisi olmayan bu tür sorular, karakter suikastı taktikleri arasında yer almakta olup, mağdurun kişisel geçmişine odaklanarak davanın esasına dikkat çekilmesini engeller.

Özellikle, Josey'nin oğlunun babası ve lisedeki cinsel geçmişi hakkındaki sorgulama, Josey için utanç verici bir deneyim olmuştur. Avukat Conlin, Josey'nin lise öğretmeni Paul Lattavansky ile cinsel bir ilişkisi olup olmadığını sorgulamış ve Josey'nin geçmişte maruz kaldığı tecavüz olayının detayları mahkeme sürecinde kamuya açık hale gelmiştir. Josey'nin avukatı, cinsel geçmişin davasıyla alakasız olduğunu iddia etse de, itirazı reddedilmiştir. (Hastuti vd., 2018, s. 102). Bu tür saldırılar, özellikle kadınlara karşı, toplumsal cinsiyet stereotiplerini tetiklemeyi, kişisel özellikleri ön plana çıkarmayı ve cinsiyetçi dil kullanmayı içerir. (Moore

vd., 2024, s. 2). Josey'nin geçmişi, iddialarının güvenilirliğini sarsmak ve şikayetlerinin abartılı olduğunu göstermek için kullanılmıştır. Bu durum, Josey'nin travmayı yeniden yaşamasına (retraumatize) neden olmuş ve zaten zor olan tanıklık sürecinde zihinsel durumunun bozulmasına, konsantrasyon kaybına ve duygusal çöküntüye yol açmıştır.

Söylemsel Dışlama ve Marjinalleşme

Mahkeme salonu dışında, Josey'ye karşı yöneltilen söylemsel saldırılar, semantik gürültüyü toplumsal alana taşımıştır. İş arkadaşları ve toplum, Josey'yi düşmanlık ve dışlama ile hedef almıştır. Josey, işyerinde "fahişe" ya da "lezbiyen" gibi isimlerle anılmış; bu karalama, onun dışlanması, aşağılanması ve işyerinden uzaklaştırılması amacına hizmet etmiştir. Josey'ye yönelik tehditkar söylemler (Örn: Bobby Sharp'ın ona "Sen manyak bir sürtüksün, biliyor musun?" demesi ve "Kuralları öğreneceksin! Sana zorla öğretmem gerekse bile." tehdidi) doğrudan bir sindirme ve tecrit etme stratejisinin parçasıdır.

Bu karalama eylemleri ve yayılan söylentiler, Josey'yi "suçlu" ve "akıl hastası" olarak etiketleyerek, onun işyerindeki eşitlik ve adalet taleplerinin (yani mesajının) ciddiyetini azaltmıştır. Tacizin "kişisel bir olay" veya "doğal bir ifade" olarak yaftalanması, olayın sosyal ya da politik alandan çıkarılması, dolayısıyla hukuki inceleme ve düzenlemeden uzak tutulması amacını taşır. Bu anlam daraltma stratejisi (semantik gürültü), Josey'nin yaşadığı sistematik cinsel ayrımcılığın sosyal bir gerçeklik olduğu mesajını ticarileştirmiş ve onu bireyin aşırı duyarlılığına indirgemıştır. Sonuç olarak, Josey'nin söylemi, karakterine yönelik saldırılar nedeniyle meşruiyetini yitirmiş ve hakikat arayışı, kişisel bir ahlak sorgulamasının gölgesinde kalmıştır.

Sosyal Gürültü: Dışlama ve Tecrit Pratikleri

Sosyal gürültü, bir toplumda kimin konuşmaya layık görüldüğünü ve kimin sesinin bastırılacağını belirleyen görünmez iktidar mekanizmalarının yarattığı bir iletişim engelidir. Bu, yerleşik normlara meydan okuyan sesleri, daha en başından "geçersiz" veya "yersiz" olarak kodlayarak onları izole eden bir dışlama pratiğidir. North Country filminde, Josey Aimes'e uygulanan dışlama ve tecrit eylemleri, onun işyeri normlarına uymayan şikayetini "anlamsız" ve "geçersiz" kılmayı amaçlayan, sistematik bir sosyal gürültü stratejisi olarak işlev görmüştür. Bu pratikler, Josey'nin sesini duyulmaz ve varlığını görünmez kılmayı hedeflemektedir.

Michel Foucault'nun belirttiği gibi, her toplumda söylemin üretimi, gücünü ve tehlikelerini önlemek amacıyla denetlenmiş, ayıklanmış ve örgütlenmiştir (Foucault, 1987, s. 23). Josey'nin işyerinde ve sendika toplantısında maruz kaldığı davranışlar, Foucault'nun vurguladığı dışlama usullerinin ve söylemin kontrol mekanizmalarının somut örnekleridir.

Yemekhanede Tecrit ve İletişimin Engellenmesi

Fotoğraf 2: North Country (2005) Yemekhane Sahnesi

Kaynak: IMDB

Filmde, Josey Aimes'in cinsel taciz iddiaları açığa çıktığında, iş arkadaşları ona karşı sistematik bir sosyal tecrit uygulamışlardır.

Josey yemekhaneye girdiğinde, diğer işçiler (erkek ve kadın) onun masasından kalkar ve onunla konuşmayı reddeder. Bu eylemler, Josey'nin meslektaşları tarafından toplumsal olarak dışlanmasının ve onunla temasın kasıtlı olarak kesilmesinin göstergesidir. Gerçek dava kayıtlarında (Lois Jenson), yayımlanan davanın ardından Lois ve Pat'in mine'de tecrit ve düşmanlık yaşadığı, meslektaşlarının onlardan kaçındığı ve sözlü/sözsüz tacize uğradığı belirtilmektedir (Bingham & Gansler, 2002).

Aslında burada tanık olduğumuz şey, mobbingin en acımasız taktiklerinden birinin pratikteki uygulamasıdır: Bir kişiyi, sosyal bağlarını kopararak ve onu bir "yokmuş" gibi davranarak topluluk dışına itme eylemi. Bu strateji, filmde iki temel biçimde karşımıza çıkar: Bazı işçilerin Josey ile doğrudan iletişim kurmayı aktif olarak reddetmesi ve daha da önemlisi, diğerlerinin de onunla konuşmasını engelleyen görünmez bir toplumsal baskı yaratılması. Bu tür davranışlar, Josey'yi izole etmek, itibarsızlaştırmak ve kafasını karıştırmak için tasarlanmış sistematik bir zorlama eylemidir. Sonuç olarak mobbing, yarattığı bu yoğun psikolojik baskıyla, kurbanın sadece benlik saygısını yok etmekle kalmaz, aynı zamanda onun hak arama iradesini ve sesini duyurma kapasitesini de daha en başından yok etmeyi amaçlar.

Josey'ye karşı uygulanan bu dışlama, Foucault'nun "dışlama usulleri" içindeki "yasak" ilkesinin bir varyasyonudur. Her ne kadar doğrudan yasal bir yasak olmasa da, toplumsal baskı, Josey ile teması fiilen yasaklamaktadır. Josey'nin varlığı, taciz hakkında konuşma potansiyeli taşıdığı için, söylemin tehlikeli bölgesi olarak görülmekte ve bu gürültü, varolan toplumsal düzenin sürdürülmesi amacıyla, onu susturmayı hedeflemektedir.

Sendika Toplantısı: Söylem Alanına Erişiminin Engellenmesi

Fotoğraf 3: North Country (2005) Sendika Toplantısı Sahnesi

Kaynak: IMDB

Josey'nin sendika toplantısında konuşma çabaları, sosyal gürültünün söylemsel alandaki kontrolünü açıkça göstermektedir. Sendika, normalde kolektif güç ve dayanışma için tasarlanmış olmasına rağmen, kadınların kötü muamele şikayetleri için sıklıkla bir engele dönüşmüştür (Bingham & Gansler, 2002). Bu durum, iktidarın en görünür olduğu yerlerde değil, tam da dayanışma vaat eden kurumsal mekanizmaların içinde nasıl gizlendiğini ve söylem alanını kontrol ederek kendi düzenini nasıl koruduğunu çarpıcı bir şekilde gözler önüne sermektedir.

Josey, sendika toplantısında kürsüye çıkıp konuşmaya çalıştığında, erkek üyeler tarafından susturulmuş, hakarete uğramış ve sözü kesilmiştir. Erkekler, "Defol git buradan!" gibi tehditler savurmuşlardır. Josey, sendika tüzüğüne dayanarak konuşma hakkı olmasına rağmen, erkekler onu susturmaya çalışmıştır. Josey'nin kürsüye yürüdüğü sırada sendika başkanının, "Konuşmak isteyen bey var mı diye sordum" demesi ise bu dışlamanın en rafine halidir. Başkan bu ifadeyle, sendikayı sadece erkeklere ait bir alan olarak tanımlayarak, Josey'nin varlığını ve konuşma hakkını daha en başından geçersiz kılmış ve onu söylem alanının dışına itmiştir.

Josey'nin toplantıda konuşmasının sürekli engellenmesi, Heinz Leymann'ın da belirttiği gibi, mobbingin en temel göstergelerinden biridir. Leymann'a göre bu tür eylemler, doğrudan kişinin iletişim kurma biçimine yönelik bir saldırıdır ve amacı, hedef alınan kişinin sesini bastırmaktır (Davenport, Schwartz & Elliott, 1999, s. 36). Erkek üyeler tarafından Josey'ye yönelik aşağılayıcı dil ve tehditler, tacizin sözel bir şekli olup, onun itibarını zedelemeyi amaçlamıştır.

Bu sahne, Foucault'nun "söylemin kullaştırılması (araçsallaştırılması)" kavramına mükemmel bir örnek teşkil eder. Sendika, söylem alanına kimin erişebileceğini (yalnızca "kardeşler" veya erkek üyeler), ne tür ifadelerin kabul edilebilir olduğunu (kadınların taciz şikayetleri değil) ve konuşmacıların uyması gereken kuralları belirleyen bir "söylem cemaati" olarak işlev görmektedir. Josey, bu söylem düzenine uymaz, çünkü sendikanın erkek egemen kültüründe kadınların şikayetleri "uygunsuz" veya "adil olmayan bir kardeşin ispiyonlanması" olarak görülmektedir. Söylem alanına erişim, iktidarı kullanmanın ve toplumsal kontrolü sağlamanın bir aracıdır.

Josey, bu toplantıda bir "dışlama" yaşar, çünkü erkek üyeler onun söylemini bir "gürültüye" dönüştürür. Gürültü, mantıklı bir ileti yerine, düzensiz, şiddetli ve tehlikeli bir şey olarak algılanır. Josey'nin davasının esası, bu sosyal gürültü stratejisi (tecrit ve dışlama) aracılığıyla, iş arkadaşlarının ve sendikanın gözünde meşruiyetini yitirmiştir. Bu durum, Josey'nin taciz hakkındaki gerçeği yansıtmaya kapasitesini hedef alan, derin ve sistemik bir sosyal gürültü örneğidir.

Kadın İşçiler Arasındaki Dışlama ve Korkunun Gücü

Fotoğraf 5: North Country (2005) Filminden Bir Sahne

Kaynak: IMDB

Filmde sosyal gürültüyü üretenlerin sadece erkekler olmadığını görürüz; işlerini kaybetme veya topluluktan dışlanma korkusuyla, diğer kadın işçiler de Josey'i yalnız bırakarak bu sessizlik duvarının bir parçası haline gelirler.

Josey, diğer kadın işçileri davaya katılmaya ikna etmeye çalıştığında, Sherry gibi kadınlar işlerini kaybetme korkusuyla destek vermeyi reddetmiştir. Josey'nin odasındaki kötü koku ve "Bu bizim hayatımız, hayatımızı mahvediyorsun" gibi ithamlarla kadın meslektaşları da onu suçlamış ve yalnız bırakmıştır.

Kadın işçilerin bu tepkisi, sosyal dışlanmanın kültürel ve ekonomik zorunluluklarla nasıl iç içe geçtiğini gösterir. Josey'ye uygulanan bu tecrit ve suçlama, Josey'yi yalnızlaştırarak davanın kolektif bir eylem olmasını engellemiş, böylece onun çabasının etkisini zayıflatmıştır. Josey'nin diğer kadınlar tarafından dışlanması, davayı toplumsal cinsiyet ayrımcılığının sistemik bir sorunu olmaktan çıkarıp, onun kişisel bir çatışmasına dönüştürme stratejisini pekiştirmiştir.

Bu durum, kadınların baskın ideolojiye rıza gösterme (hegemonya) pratiğine katılımının bir örneğidir. İşten atılma ve toplumsal dışlanma korkusu, kadınları, kendilerini ikincil konuma iten sisteme rıza göstermeye zorlamakta ve Josey'nin adalet talebine karşı bir "sessizlik duvarı" örmektedir. Bu sessizlik, söylemin derin bir şekilde cinsiyetlendirilmiş olduğu ve baskın eril söylemin kadınsı söylemleri ve konuları (duygular, ayrımcılık, benlik saygısı) bastırıp susturduğu gerçeğinden kaynaklanmaktadır (Simpson & Lewis, 2005, s. 12). Bu "sessiz alan", ideolojik varsayımların en güçlü şekilde hissedildiği yerdir. Dolayısıyla Josey'nin mücadelesi, basit bir "duyulmama" veya "temsil edilmeme" sorunu değildir; bu, Foucault'cu anlamda, rahatsız edici bir hakikati dile getirdiği için sistem tarafından aktif olarak "susturulmaya" çalışılan bir sesin varoluş mücadelesidir.

TARTIŞMA VE SONUÇ

Bu çalışma, iletişim biliminin temel kavramlarından biri olan "gürültü"yü, Shannon ve Weaver'ın teknik ve nötr tanımının ötesine taşıyarak, onu bir iktidar mücadelesi alanında kasıtlı olarak üretilen stratejik bir silah olarak yeniden kavramsallaştırmayı amaçlamıştır. Bu amaç doğrultusunda, 2005 yapımı North Country filmi, eleştirel bir vaka analizi yöntemiyle incelenmiş ve filmdeki iletişimsel sabotaj pratikleri, bu çalışma tarafından geliştirilen üç boyutlu "stratejik gürültü" modeli (psikolojik, semantik ve sosyal) çerçevesinde analiz edilmiştir. Araştırmanın bulguları, Giriş bölümünde ortaya konan temel tezi, yani gürültünün masum bir engel değil, aksine bir söylem çatışmasında karşı tarafı susturmayı hedefleyen politik bir eylem olduğu fikrini güçlü bir şekilde doğrulamıştır.

Analizin ilk boyutu olan psikolojik gürültü, filmde Josey Aimes'e yönelik sistematik yıldırma (mobbing) ve taciz eylemleriyle somutlaşmıştır. Josey'nin dolabına yapılan müstehcen çizimler, portatif tuvalete kilitlenmesi ve doğrudan tehdit edilmesi gibi eylemlerin, sadece rastgele saldırılar olmadığı görülmüştür. Bu eylemler,

Davenport, Schwartz ve Elliott'un (1999) tanımladığı gibi, kurbanın psikolojik direncini kırmayı, özgüvenini sarsmayı ve onu kendi algılarından şüphe duyar hale getirmeyi amaçlayan kasıtlı bir yıpratma stratejisidir. Bu yoğun duygusal baskı, Josey'nin hak arama mesajını etkili bir şekilde iletme kapasitesini daha en başından sabote etmeyi hedefleyen bir psikolojik gürültü duvarı örmüştür.

İkinci boyut olan semantik gürültü, mücadelenin fiziksel alandan söylemsel alana taşındığı bir "itibar savaşı" olarak ortaya çıkmıştır. Analiz, özellikle mahkeme sahnelerinde, karşı tarafın Josey'nin mesajının içeriğini (tacizin gerçekliğini) tartışmak yerine, doğrudan onun karakterini ve geçmişini hedef aldığını göstermiştir. Moore vd.'nin (2024) "karakter suikastı" olarak tanımladığı bu strateji, Josey'yi "ahlaksız" veya "akli dengesi bozuk" gibi yaftalamalarla itibarsızlaştırarak, onun sözünü ve hakikatini değersizleştirmeyi amaçlamıştır. Bu durum, semantik gürültünün, sadece anlamın yanlış anlaşılması değil, bizzat anlamın kasıtlı olarak çarpıtılması ve mesaj kaynağının meşruiyetinin yok edilmesi yoluyla bir iktidar aracı olarak nasıl kullanılabileceğini kanıtlamıştır.

Son olarak, sosyal gürültü boyutu, Foucault'cu bir perspektifle, iktidarın "dışlama usulleri" aracılığıyla kendisini nasıl koruduğunu gözler önüne sermiştir. Josey'nin yemekhanede yalnız bırakılması ve sendika toplantısında konuşmasının engellenmesi gibi sahneler, basit birer sosyal kabalık değildir. Bu eylemler, Foucault'nun belirttiği gibi, mevcut söylem düzenini tehdit eden "tehlikeli" bir sesi (Josey'nin sesini) izole ederek, tecrit ederek ve kamusal alandan dışlayarak susturma pratiğidir. Hatta bu sosyal gürültünün sadece egemen grup (erkekler) tarafından değil, aynı zamanda işlerini kaybetmekten korkan diğer kadın işçiler tarafından da üretilmesi, hegemonyanın ve korkunun, susturma mekanizmalarına nasıl gönüllü katılım sağlayabildiğini göstermiştir.

Sonuç olarak bu çalışma, North Country filmi üzerinden, iletişim süreçlerindeki çatışmaların sadece birer "anlaşmazlık" veya "iletişim kazası" olmadığını ortaya koymuştur. İktidarın tehdit altında olduğu durumlarda iletişim kanalları, bizzat birer savaş alanına, mesajlar ise silaha dönüşebilmektedir. Bu savaşta gürültü, tesadüfi bir parazit değil, düşmanın sesini boğmak için stratejik olarak kullanılan bir silahtır. Bu çalışmanın en önemli bulgusu, klasik iletişim teorisinin "gürültü" kavramının, bu politik ve stratejik boyutu içerecek şekilde genişletilmesi gerektiğidir. "Stratejik gürültü" kavramı, iletişim bilimleri alanına, özellikle mobbing, karalama kampanyaları, dezenformasyon ve siyasi propaganda gibi kasıtlı iletişimsel sabotaj eylemlerini analiz etmek için yeni ve işlevsel bir analitik araç sunmaktadır.

Bu araştırmanın temel sınırlılığı, analizini tek bir Amerikan filmi ve kültürel bağlamı ile sınırlandırmış olmasıdır. Gelecekteki çalışmalar, bu çalışmada önerilen "stratejik gürültü" modelini, farklı kültürel bağlamlardan filmlere, siyasi tartışmalara veya sosyal medya platformlarındaki linç kampanyalarına uygulayarak modelin geçerliliğini ve uygulanabilirliğini test edebilir. Bu tür çalışmalar, iletişimin karanlık yüzünün, yani bir susturma ve tahakküm aracı olarak nasıl işlediğinin daha iyi anlaşılmasına önemli katkılar sunacaktır.

KAYNAKÇA

- Bingham, C., & Gansler, L. L. (2002). *Class action: The landmark case that changed sexual harassment law*. Doubleday. <https://www.clarabingham.com/books/class-action>
- Davenport, N., Schwartz, R. D., & Elliot, G. P. (1999). *Mobbing. Emotional abuse in the American workplace*. Ames, Io: Civil Society Pub, 5(24-36), 140-162.
- Fiske, J. (2003). *İletişim çalışmalarına giriş* (S. İrvan, Çev.). Bilim ve Sanat Yayınları.
- Foucault, M. (1987). *Söylemin düzeni* (T. İlğaz, Çev.). Hil Yayın.
- Hastuti, D. P., Gunawan, D., & Andriani, R. (2018). Liberal feminism in movie North Country directed by Niki Caro. *Wanastra: Jurnal Bahasa dan Sastra*, 10(2), 91–104.
- Korzec, R. (2007). *Viewing North Country: Sexual Harassment Goes to the Movies*. University of Baltimore Law Review, 36(3), 3.
- Moore, M. J., Romann, L. R., Tucker, R. V., & Hintz, E. A. (2025). Character assassination as a communicative phenomenon: a retrospective review of concept development and extensions. *Annals of the International Communication Association*, wlaf010.
- Shannon, C. E., & Weaver, W. (1998). *The mathematical theory of communication*. University of Illinois press.

Simpson, R., & Lewis, P. (2005). An investigation of silence and a scrutiny of transparency: Re-examining gender in organization literature through the concepts of voice and visibility. *Human Relations*, 58(10), 1253-1275.

Wulandari, T. O., Surya, S., & Asanti, C. (2022). The Portrayal Of Women Empowerment Through The Main Character In North Country Movie. *Ilmu Budaya: Jurnal Bahasa, Sastra, Seni, dan Budaya*, 6(4), 1447-1457.